

**ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНОЛОГІЇ**

КРИМІНАЛІСТИКА

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

для підготовки фахівців за ступенем вищої освіти бакалавр

за спеціальністю 081 «Право»

галузі знань 08 «Право»

**Київ
2017 рік**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Тимошенко Юрій Петрович – доцент кафедри кримінального права, процесу та кримінології, кандидат юридичних наук, доцент;

Залялова Ірина Миколаївна – доцент кафедри кримінального права, процесу та кримінології, кандидат юридичних наук.

Обговорено та схвалено вченою радою Інституту кримінально-виконавчої служби

30 серпня 2017 року, протокол № 6

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Криміналістика» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр спеціальності 081 «Право»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є комплекс теоретичних положень та практичних завдань щодо аналізу закономірностей та правовідносин, що виникають у сфері судового дослідження, під яким розуміється діяльність з розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень.

Міждисциплінарні зв'язки: викладання ґрунтується на взаємозв'язку досягнень криміналістики та практики її застосування у професійній діяльності. Криміналістика тісно пов'язана з іншими юридичними дисциплінами (кримінологією, пенітенціарною кримінологією, кримінальним правом, кримінальним процесом, кримінально-виконавчим правом, оперативно-розшуковою діяльністю), а також з психологією і соціологією. Суміжні дисципліни дозволяють більш глибоко усвідомити сутність криміналістики та її значення для протидії злочинності. Практична реалізація криміналістичних рекомендацій передбачає знання різних галузей права і конкретних нормативних джерел.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Загальні положення криміналістики
2. Криміналістичні дослідження
3. Окремі криміналістичні дослідження
4. Криміналістична тактика
5. Криміналістична методика

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладення навчальної дисципліни „Криміналістика” є засвоєння базових теоретичних положень криміналістики, оволодіння практичними навичками, які необхідні для виявлення, розкриття та розслідування злочинів, отримання доказової інформації під час розслідування злочинів та провадження окремих слідчих дій.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Криміналістика» є формування у курсантів (слухачів) системи знань і умінь в розслідуванні та попередженні злочинів. Це загальне завдання конкретизується шляхом вирішення в процесі навчання окремих завдань.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- предмет криміналістики, місце криміналістики в системі юридичних наук;
- систему криміналістики, характеристику складових елементів системи криміналістики;
- закономірності об'єктивної дійсності, що вивчаються криміналістикою;
- завдання криміналістики на сучасному етапі розвитку суспільства;
- поняття, сутність та класифікацію методів криміналістики, критерії допустимості спеціальних методів криміналістики в кримінальному судочинстві;
- поняття криміналістичної ідентифікації, її значення у слідчій, експертній і судовій діяльності, наукові засади криміналістичної ідентифікації;
- поняття та класифікацію ідентифікаційних ознак, вимоги до них;
- поняття і сутність ідентифікаційного поля та ідентифікаційного періоду;
- види та форми криміналістичної ідентифікації, об'єкти і суб'єкти криміналістичної ідентифікації;
- поняття, сутність і наукові засади криміналістичної діагностики;
- поняття, завдання та джерела криміналістичної техніки, правові, організаційні, етичні і тактичні засади використання техніко-криміналістичних засобів;
- предмет, систему і завдання трасології, наукові засади трасології;
- види та характеристику слідів людини, транспортних засобів, знарядь злочину і інструментів;

- поняття судової балістики, її наукові засади, види та характеристику об'єктів балістичного дослідження;
- поняття, види та наукові засади криміналістичного дослідження документів;
- поняття письма, письмової мови та почерку, ознаки письмової мови і почерку, їх класифікацію та ідентифікаційне значення;
- види підробки документів, ознаки зміни тексту документу та способи їх виявлення;
- правила поводження з предметами та документами, що є речовими доказами;
- метод словесного портрету, загальні вимоги та методика його складання;
- поняття, завдання, значення і види використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві;
- поняття, сутність та види судових експертиз, систему судово-експертних закладів України;
- поняття і види зразків для порівняльного дослідження, вимоги до них, правила і тактика отримання зразків;
- поняття криміналістичної тактики, її систему та завдання, взаємозв'язок криміналістичної тактики з криміналістичною технікою і методикою;
- поняття та класифікацію криміналістичних версій, етапи їх побудови та перевірки;
- поняття і сутність планування розслідування, принципи планування розслідування, особливості окремих видів планування розслідування;
- поняття, сутність і види тактичних операцій (комбінацій), їх значення і використання у розкритті та розслідуванні злочинів;
- поняття та сутність тактичного рішення слідчого, умови, що визначають прийняття і реалізацію тактичних рішень;
- поняття, сутність та види слідчих ситуацій, компоненти слідчих ситуацій;
- тактичні особливості проведення окремих слідчих дій;
- поняття, сутність і завдання криміналістичної методики, принципи та джерела криміналістичної методики;
- структуру видової методики розслідування злочинів;
- поняття, сутність та елементи криміналістичної характеристики злочинів;
- поняття, принципи та форми взаємодії слідчих і оперативно-розшукових органів;
- особливості розслідування окремих видів злочинів.

вміти:

- аналізувати і оцінювати первинну інформацію, яка містить ознаки злочину;
- використовувати техніко-криміналістичні засоби для виявлення, фіксації та вилучення слідів, інших речових доказів, фіксації ходу та результатів слідчих дій;
- кваліфіковано готувати і призначати різні види криміналістичних та інших експертиз;
- використовувати при розслідуванні злочинів дані криміналістичних обліків;
- формулювати версії і визначати напрямки розслідування злочинів, планувати проведення слідчих дій;
- тактично кваліфіковано проводити слідчі дії;
- ефективно взаємодіяти з правоохоронними органами при розслідуванні злочинів;
- оцінювати слідчі ситуації та приймати оптимальні тактичні рішення при розслідуванні окремих видів злочинів;
- приймати рішення, спрямовані на попередження злочинів по матеріалам розслідування конкретної кримінальної справи.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 210 годин та 5 кредитів ECTS, з яких 100 аудиторних та 110 самостійна робота. На третьому курсі передбачено 20 лекційних годин, 30 годин семінарських, 50 годин практичних занять.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри кримінального права, процесу та кримінології які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою sano.don@ukr.net

2. Структура навчальної дисципліни

Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ

Тема 1. Предмет, система і завдання криміналістики

Предмет криміналістики. Розвиток наукових уявлень про предмет криміналістики. Закономірності об'єктивної дійсності, що вивчаються криміналістикою. Принципи криміналістики, закони розвитку науки криміналістики.

Завдання криміналістики на сучасному етапі розвитку суспільства. Загальні, спеціальні та конкретні завдання криміналістики. Роль криміналістики у запобіганні злочинів.

Система криміналістики.

Загальна теорія, окремі криміналістичні теорії і вчення. Мова криміналістики, її становлення і розвиток. Криміналістична техніка, експертиза, тактика і методика розслідування злочинів.

Криміналістика у системі інших наук і її значення в забезпеченні практичної діяльності у боротьбі із злочинністю. Використання положень філософії, логіки, психології, етики та інших суспільних наук у розвитку криміналістичної теорії, розробці засобів і методів слідчої діяльності. Співвідношення криміналістики і природничо-технічних наук. Роль криміналістики в забезпеченні застосування досягнень науково-технічного прогресу в діяльності по боротьбі зі злочинністю. Використання криміналістичних знань, засобів і методів у інших галузях людської діяльності.

Тема 2. Історія розвитку та сучасний стан криміналістики

Криміналістичні рекомендації у нормативних документах стародавнього світу. Виникнення криміналістики як науки. Криміналістика наприкінці 19 – початку 20 сторіччя. Вклад в розвиток криміналістики Г. Гросса, А. Бертільона та ін.. Криміналістика в першій половині 20 сторіччя в СРСР. Виникнення окремих криміналістичних теорій. Виникнення загальної теорії криміналістики. Система криміналістичних закладів цього часу. Видатні криміналісти СРСР: Р.С. Белкін, А.Н. Васильєв, А.І. Вінберг, А.І. Попов та ін.. Видатні криміналісти України: О. В. Коновалова, В.Ю. Шепітько, Г.А. Матусовський, В.П. Бахін, В.К. Весельський.

Тема 3. Методологічні засади криміналістики

Поняття і сутність методів криміналістики. Теорія відображення як методологічна основа формування криміналістичних знань і розробки прийомів та засобів роботи з доказами. Специфіка слідчого пізнання.

Види і характеристика методів криміналістики. Використання загальнонаукових методів у криміналістиці. Спеціальні методи криміналістики, їх формування і система. Критерії допустимості спеціальних методів криміналістики в кримінальному судочинстві.

Узагальнення слідчої, судової і експертної практики, як джерело розробки криміналістичних засобів, прийомів і методів.

Співвідношення методів криміналістики та методів практичної діяльності в розкритті злочинів.

Тема 4. Криміналістичне вчення про механізм вчинення злочину

Поняття та структура механізму вчинення злочину. Характеристика елементів механізму вчинення злочину. Взаємодія механізму вчинення злочину та оточуючого середовища.

Поняття слідчої картини. Поняття та види слідчих ситуацій, підстави їх класифікацій.

Тема 5. Криміналістична ідентифікація і діагностика

Поняття і наукові засади криміналістичної ідентифікації, її значення у слідчій, експертній і судовій діяльності. Види та форми криміналістичної ідентифікації. Ідентифікаційні ознаки і властивості, їх класифікація. Ототожнення і встановлення групової належності. Об'єкти і суб'єкти криміналістичної ідентифікації.

Процес криміналістичної ідентифікації. Методика ідентифікаційних досліджень. Застосування математичних і кібернетичних методів у ідентифікаційних дослідженнях.

Поняття і сутність криміналістичної діагностики. Наукові засади криміналістичної діагностики. Діагностичні завдання та методика їх вирішення. Значення криміналістичної діагностики для розкриття та розслідування злочинів.

Тема 6. Загальні положення криміналістичної техніки

Поняття, завдання і структура криміналістичної техніки. Джерела формування та розвитку криміналістичної техніки. Класифікація криміналістичних засобів і методів.

Завдання і можливості застосування вимірювальної, аналітичної і обчислювальної техніки.

Критерії допустимості використання технічних засобів і методів роботи з доказами у кримінальному судочинстві. Доказове значення результатів застосування криміналістичної техніки.

Перспективи розвитку криміналістичної техніки. Проблеми автоматизації криміналістичних досліджень.

Розділ 2. КРИМІНАЛІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 7. Загальні положення криміналістичної експертизи

Поняття і зміст криміналістичної експертизи. Наукові засади, система та завдання криміналістичних досліджень в криміналістиці. Об'єкти і суб'єкти криміналістичних досліджень та їх класифікація. Основні напрями криміналістичних досліджень в криміналістиці. Методи досліджень, їх класифікація. Технічні засоби криміналістичних досліджень. Застосування спеціальних знань як форма реалізації науково-технічних досягнень. Співвідношення компетенції і можливостей слідчого, спеціаліста і експерта у використанні спеціальних знань при дослідженні слідів та речових доказів.

Поняття, правові засади та види судових експертиз. Система судово-експертних закладів України.

Тема 8. Криміналістичне дослідження слідів (трасологія, дактилоскопія)

Предмет, система і завдання слідознавства. Наукові засади слідознавства.

Механізм утворення слідів і їх класифікація.

Загальні правила виявлення, огляду, фіксації і вилучення слідів. Засоби та методи виявлення та вилучення слідів. Значення і можливості попереднього дослідження слідів у процесі проведення невідкладних слідчих дій та використання отриманих результатів у розкритті злочинів.

Види та характеристика слідів: людини (рук, ніг, тіла, зубів, виділень організму, взуття, одягу, рукавичок), транспортних засобів, знарядь злочину і інструментів, матеріалів, речовин і виробів. Предмети як сліди злочину.

Особливості виявлення і вилучення вказаних категорій слідів. Коло обставин розслідуваної події, яке може бути вирішене на їх основі.

Трасологічна експертиза слідів і об'єктів, підготовка матеріалів для її проведення.

Тема 9. Криміналістичне дослідження зброї, вибухових пристроїв і речовин та слідів їх застосування (зброєзнавство)

Поняття зміст зброєзнавства, його наукові засади. Види та характеристика об'єктів балістичного дослідження: зброї, боєприпасів, слідів пострілу.

Засоби та методи виявлення, огляду, фіксації і вилучення зброї та слідів її застосування. Встановлення обставин використання зброї: спосіб виготовлення, напрямку, місця та дистанції пострілу.

Питання, які вирішуються криміналістичним дослідженням зброї, підготовка матеріалів для його проведення.

Холодна зброя. Поняття, класифікація. Питання, що вирішуються експертизою холодної зброї.

Тема 10. Техніко-криміналістичне дослідження документів

Поняття, види та наукові засади криміналістичного дослідження документів. Зміст і завдання криміналістичного дослідження документів. Поняття та класифікація документів. Правила поводження з документами-речовими доказами.

Дослідження рукописних документів. Поняття письма та почерку. Ознаки письмової мови і почерку, їх класифікація та ідентифікаційне значення. Можливості встановлення властивостей та стану особи по почерку.

Почеркознавча і авторознавча експертизи: поняття, завдання, можливості та підготовка матеріалів для призначення.

Технічне дослідження документів: поняття, зміст і види. Завдання і методика слідчого огляду документів. Види підробки документів. Ознаки зміни тексту документу та способи їх виявлення. Встановлення способу виготовлення документу і давності виконання тексту. Ідентифікація засобів і матеріалів, використаних для виготовлення документів. Поновлення змісту пошкоджених документів. Ознаки підробки відбитків печаток і штампів.

Дослідження поліграфічної продукції. Встановлення виду, способу друку та особливостей використаних засобів (друкарських форм) з метою розшуку місця виготовлення досліджуваного матеріалу.

Техніко-криміналістична експертиза документів: поняття, коло вирішуваних питань, підготовка матеріалів для призначення.

Тема 11. Ідентифікація особи за ознаками зовнішності (габітоскопія)

Поняття та наукові засади ототожнення особи за ознаками зовнішності, їх ідентифікаційне значення та класифікація. Система опису ознак зовнішності. Функціональний портрет людини. Засоби та методи фіксації (сумування, поєднання, об'єднання) зовнішніх ознак людини. Джерела інформації про ознаки зовнішності людини.

Співвідношення опису, впізнання та ідентифікації особи. Використання даних про ознаки зовнішності в розшуку осіб, що зацікавили слідство, організації обліків і розкриття злочинів.

Криміналістична портретна експертиза: поняття, питання, що вирішуються, методи проведення, підготовка матеріалів для її призначення.

Тема 12. Криміналістичне дослідження матеріалів, речовин і виробів

Поняття криміналістичного дослідження матеріалів, речовин та виробів. Види криміналістичного дослідження матеріалів, речовин та виробів. Діагностичні та ідентифікаційні завдання, що можуть бути вирішені експертизою криміналістичного дослідження матеріалів, речовин та виробів. Особливості дослідження тканин, паливно-мастильних матеріалів, металів, алкогольних напоїв, наркотичних засобів, мікрочасток. Особливості оцінки висновків експертизи криміналістичного дослідження матеріалів, речовин та виробів та їх значення для встановлення обставин розслідуваної події.

Розділ 3. ОКРЕМІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 13. Інші напрямки та види криміналістичних досліджень

Поняття та класифікація мікрооб'єктів. Прийоми і засоби виявлення, вилучення та дослідження мікрооб'єктів.

Криміналістичне дослідження наркотичних, отруйних і сильнодіючих речовин. Завдання та особливості виявлення, фіксації і вилучення наркотичних, отруйних і сильнодіючих речовин і слідів їх застосування. Питання, що вирішуються при їх дослідженні. Підготовка матеріалів для призначення експертизи.

Дослідження газової зброї, аерозольних балонів і предметів-носіїв та слідів їх застосування.

Напрямки розвитку експертних досліджень в криміналістиці.

Тема 14. Криміналістичне почеркознавство

Поняття, предмет і сутність криміналістичного дослідження письма і почерку, основні категорії: письмо, почерк, письмова мова. Криміналістичне значення письма і почерку.

Почерк, його властивості. Загальні та окремі ознаки почерку.

Письмова мова, її властивості. Ознаки письмової мови.

Судово-почеркознавча експертиза; питання (ідентифікаційного і діагностичного характеру), що вирішує експерт; матеріали, які необхідно надсилати експертові для проведення дослідження. Вільні, умовно-вільні, експериментальні зразки, їх якісні та кількісні показники (для дослідження рукописного тексту, цифрового письма, підпису тощо). Значення почеркознавчої експертизи для розкриття і розслідування злочину.

Тема 15. Криміналістичне авторознавство

Судово-авторознавча експертиза, її поняття і сутність. Питання, що вирішує експерт.

Матеріали, які необхідно надсилати експертові для проведення дослідження. Значення авторознавчої експертизи для розкриття і розслідування злочину.

Тема 16. Інформаційно-довідкове забезпечення розкриття злочинів (кримінальна реєстрація)

Поняття і наукові основи криміналістичної реєстрації. Система криміналістичної реєстрації. Значення та правова основа криміналістичної реєстрації. Завдання розслідування злочинів, що вирішуються за допомогою криміналістичних обліків.

Криміналістичний облік. Об'єкти криміналістичного обліку. Способи реєстрації об'єктів і форми реєстрації певних об'єктів.

Класифікація криміналістичних обліків. Оперативно-пошукові й інформаційно-довідкові обліки, об'єкти, що в них накопичуються. Центральні, регіональні і місцеві криміналістичні обліки. Сутність, система і об'єкти обліку АБД (автоматизованої бази даних). Дактилоскопічний облік, його значення у розкритті і розслідуванні злочинів.

Сутність, особливості організації (правові підстави, суб'єкти і об'єкти) оперативно-пошукових обліків. Обліку певних категорій осіб та їх документальне супроводження. Напрями використання і значення таких обліків для розкриття і розслідування злочинів.

Сутність, особливості організації (правові підстави, суб'єкти й об'єкти) інформаційно-довідкових обліків. Значення таких обліків для оптимізації процесу розкриття і розслідування злочинів.

Тема 17. Криміналістичне дослідження звукових слідів (фоноскопія)

Можливості і завдання використання засобів та методів акустики у практиці боротьби зі злочинністю. Наукові засади криміналістичного дослідження звукових слідів.

Ідентифікація особи по голосу (фоноскопична експертиза): сутність, коло питань, що вирішуються (включаючи діагностичні), особливості підготовки матеріалів для призначення експертизи.

Експертиза засобів і матеріалів звуко-відеозапису: сутність, характеристика ідентифікаційних і діагностичних питань, що вирішуються нею, підготовка матеріалів для проведення.

Оцінка результатів криміналістичного дослідження звукових слідів та їх використання у розкритті злочинів.

Тема 18. Криміналістичне дослідження слідів запаху (одорологія)

Поняття і наукові засади криміналістичної одорології. Завдання і можливості використання запахових слідів людини в розкритті та розслідуванні злочинів.

Засоби та методи консервації запаху людини. Застосування біологічних „датчиків” (службово-розшукових собак) для розшуку і встановлення підозрюваних.

Перспективи розвитку судової одорології. Проблеми одорологічної експертизи.

Розділ 4. КРИМІНАЛІСТИЧНА ТАКТИКА

Тема 19. Загальні положення криміналістичної тактики

Поняття криміналістичної тактики, її система та завдання. Взаємозв'язок криміналістичної тактики з криміналістичною технікою і методикою. Співвідношення тактики слідчих дій з процесуальним порядком їх проведення. Роль криміналістичної тактики в розслідуванні і попередженні злочинів.

Поняття і сутність тактичного рішення слідчого. Умови, що визначають прийняття і реалізацію тактичних рішень. Тактичний ризик у діяльності слідчого.

Поняття тактичних прийомів, їх джерела та класифікація. Тактичний прийом і криміналістична рекомендація. Критерії допустимості та ефективності тактичних прийомів. Роль та місце тактичних прийомів у забезпеченні законності слідчої діяльності.

Поняття, сутність і види тактичних операцій (комбінацій), їх значення і використання у розкритті та розслідуванні злочинів.

Проблеми і можливості програмування, алгоритмізації та автоматизації слідчої діяльності.

Тема 20. Криміналістична версія. Організація та планування розслідування

Поняття, значення та види слідчих версій. Логічна природа версій. Засади і правила побудови та перевірки версій.

Поняття і сутність планування розслідування. Принципи планування розслідування. Вивчення та облік характеру слідчої ситуації як умова забезпечення ефективності планування розслідування та реалізації його принципів.

Особливості різних варіантів планування: окремої слідчої дії, тактичної операції, роботи по кримінальній справі в цілому, розслідування багатоепізодних справ, по групі справ, що знаходяться у переведенні слідчого, при бригадному методі розслідування.

Техніка планування розслідування. Вимоги до плану розслідування. Допоміжна документація при плануванні.

Тема 21. Тактика слідчого огляду

Поняття, сутність та види огляду. Завдання огляду. Місце та роль огляду у розкритті злочинів. Організація і правила проведення огляду.

Огляд місця події. Підготовка до огляду. Етапи огляду місця події. Прийоми огляду. Учасники огляду. Використання спеціаліста та спеціальних знань при проведенні огляду. Дослідження слідів на місці події з метою отримання та реалізації розшукової інформації.

Використання науково-технічних засобів при огляді. Фіксація результатів огляду. Зміст та форма протоколу огляду місця події. Додатки до протоколу огляду: плани, схеми, фотозйомка, вилучення слідів. Оцінка результатів огляду місця події та їх використання у розкритті злочинів.

Особливості огляду трупа. Участь судового медика при огляді трупа. Значення і використання даних огляду трупа для встановлення особи загиблого та з'ясування інших обставин розслідуваної справи. Екстугмація трупа.

Мета і правила огляду речей та документів. Особливості проведення огляду документів. Правила вилучення документів під час огляду.

Питання, що вирішуються при огляді приміщень і ділянок місцевості.

Поняття та сутність освідування. Мета і правила освідування. Проведення освідування спеціалістом. Умови допустимості проведення освідування.

Тема 22. Тактика обшуку

Поняття, сутність та види обшуку. Правові та фактичні підстави проведення обшуку. Забезпечення законності при проведенні обшуку. Відмінність обшуку від огляду і оперативного обслідування приміщень, транспортних засобів, багажу. Психологічні та етичні засади обшуку. Тактичні прийоми обшуку.

Підготовка до обшуку. Раптовість як умова ефективності обшуку. Технічні засоби пошуку. Особливості тактики обшуку в приміщенні і на місцевості. Види тайників і прийоми їх виявлення.

Особистий обшук.

Тема 23. Тактика допиту

Поняття, значення та види допиту. Допит як засіб отримання інформації і реалізації допоміжної функції слідства. Забезпечення законності при проведенні допиту. Активність і наступальність допиту. Поняття і межі допустимості психологічного впливу на допитуваного. Етика допиту. Співвідношення допиту та опитування.

Закономірності формування показань. Фактори, що впливають на формування і дачу показань. Використання положень логіки, психології, педагогіки та інших наук у тактиці допиту.

Підготовка до допиту. Визначення предмету допиту. Прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним. Тактичні прийоми допиту: надання допомоги допитуваному у відновленні забутого, викриття неправдивих показань, подолання позиції відмови від дачі показань, використання доказів. Можливості використання при допиті оперативно-розшукових даних.

Тактика допиту потерпілих. Виявлення свідків і тактика їх допиту. Тактичні прийоми допиту підозрюваних. Особливості допиту підозрюваного, що заявив про своє алібі. Тактика допиту

раніше судимих осіб. Специфіка допиту підозрюваних у груповій справі. Тактика допиту неповнолітніх. Особливості допиту за участю перекладача, спеціаліста та захисника.

Фіксація ходу та результатів допиту. Технічні засоби фіксації показань. Організаційно-тактичні можливості використання матеріалів фоно-, відеозапису показань.

Тема 24. Тактика пред'явлення для впізнання

Поняття, сутність і види пред'явлення для впізнання. Психологічні засади пред'явлення для впізнання. Співвідношення упізнавання і впізнання. Оперативно-розшукове встановлення розшукуваної особи.

Підготовка до пред'явлення для впізнання. Особливості допиту особи, яка впізнає. Пред'явлення для впізнання осіб, предметів, трупів, тварин. Особливості пред'явлення для впізнання за функціональними ознаками. Проведення впізнання за фотознімками та відеоматеріалами.

Фіксація ходу і результатів пред'явлення для впізнання. Оцінка і використання даних пред'явлення для впізнання у розслідуванні злочинів.

Тема 25. Тактика слідчого експерименту

Поняття, сутність слідчого експерименту, його мета та види. Учасники слідчого експерименту. Підготовка до проведення слідчого експерименту. Особливості інструктажу учасників слідчого експерименту. Умови та прийоми проведення слідчого експерименту.

Фіксація умов, ходу та результатів слідчого експерименту. Технічні засоби фіксації. Оцінка і використання отриманих результатів у розслідуванні.

Розділ 5. КРИМІНАЛІСТИЧНА МЕТОДИКА

Тема 26. Тактика використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві.

Призначення і проведення судових експертиз

Підготовка до проведення експертизи. Визначення виду, мети і об'єму дослідження. Формулювання експертного завдання. Особливості призначення додаткової, повторної, комісійної і комплексної експертиз. Проведення альтернативної експертизи та її використання в кримінальному судочинстві. Вибір експерта (експертного закладу). Особливості проведення експертизи поза експертним закладом. Оцінка висновку експерта та використання отриманих даних у розкритті, і запобіганні злочинів.

Поняття і види зразків для експертного дослідження, вимоги до них, умови їх отримання (вилучення).

Поняття та види зразків для порівняльного дослідження. Умови вилучення зразків та зберігання. Вимоги отримання зразків. Правові та моральні вимоги проведення. Критерії допустимості. Примусове отримання зразків. Процесуальне оформлення вилучення зразків. Особливості вилучення зразків. Учасники слідчої дії.

Тема 27. Загальні положення криміналістичної методики

Поняття, завдання та значення криміналістичної методики. Закономірності злочинної діяльності і слідчої практики, що вивчаються нею. Принципи та джерела криміналістичної методики. Місце криміналістичної методики в криміналістиці і її зв'язок з іншими галузями знань.

Структура криміналістичної методики. Загальні положення і наукові засади методики. Потреби слідчої практики як умова розвитку криміналістичної методики.

Структура та види окремих методик розслідування злочинів. Напрямки і шляхи їх удосконалення.

Етапи розслідування та їх характеристика. Профілактична діяльність слідчого.

Поняття, сутність та види слідчих ситуацій. Компоненти слідчої ситуації. Фактори, що обумовлюють формування та розвиток слідчих ситуацій. Слідча ситуація як підстава прийняття тактичних рішень.

Поняття і сутність криміналістичної характеристики злочинів у розвитку криміналістичної методики й удосконалення засобів та методів розслідуванні злочинів. Класифікація злочинів. Співвідношення криміналістичної характеристики злочинів з кримінально-правовою та кримінологічною характеристиками.

Зміст криміналістичної характеристики злочинів. Виявлення і репрезентативність кореляційних зв'язків елементів криміналістичної характеристики певного виду злочинів як умова її практичного інформаційного і методичного значення для розкриття злочинів. Перспективи та умови формування (розробки) об'єктивно достовірних інформаційних моделей криміналістичних характеристик окремих видів злочинів.

Тема 28. Розслідування злочинів проти особи

Особливості і значення боротьби зі злочинами проти життя та здоров'я громадян на сучасному етапі. Криміналістична характеристика вбивств та заподіяння тілесних ушкоджень.

Завдання і тактика невідкладних слідчих дій на початковому етапі розслідування. Типові слідчі ситуації та слідчі версії у справах про вбивства, тілесні ушкодження. Специфіка розслідування вбивств у залежності від способів їх вчинення. Встановлення особи загиблого. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, що розглядаються. Особливості встановлення і доведення мотивів вчинення цих злочинів. Характеристика способів приховання злочинів проти життя і здоров'я громадян.

Зміст і характеристика наступного етапу розслідування. Особливості тактики окремих слідчих дій.

Профілактика злочинів проти життя і здоров'я громадян.

Тема 29. Розслідування злочинів проти власності

Зміна видів і способів вчинення посягань на власність і завдання боротьби з ними на сучасному етапі розвитку суспільства. Криміналістична характеристика крадіжок, грабежів, розбоїв та інших посягань у сфері економіки. Джерела інформації про злочини даної групи.

Типові слідчі ситуації вказаних видів посягань і обумовлені ними особливості початкового і наступного етапів розслідування. Специфіка тактики окремих слідчих дій і тактичних операцій стосовно розслідування окремих видів злочинів даної групи. Організація розшуку викраденого майна.

Виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню злочинів проти власності.

Тема 30. Розслідування злочинів, які вчиняються в установах виконання покарань

Загальнокримінальна характеристика злочинів, які вчиняються в установах виконання покарань. Обставини, що підлягають установленню під час їх розслідування.

Особливості криміналістичної характеристики. Предмет безпосереднього посягання. Дані про особу потерпілих. Способи і технічні засоби вчинення злочинів в установах виконання покарань. Слідова картина з урахуванням місця, часу вчинення. Дані про злочинців. Організовані групи. Взаємозв'язок елементів криміналістичної характеристики та її значення для розслідування окремих видів злочинів.

Типові дослідчі ситуації. Характерні джерела інформації для початку кримінального провадження.

Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування. Джерела інформації. Програми (алгоритми) розслідування в умовах цих ситуацій. Типові загальні та окремі версії. Слідчі дії, інші заходи, в тому числі з організації взаємодії слідчого з оперативними працівниками органів внутрішніх справ, використання даних криміналістичних обліків, тактичні операції.

Особливості тактики окремих специфічних слідчих дій. Огляд місця події. Допит потерпілого, свідків, підозрюваного. Слідчі експерименти. Криміналістичні експертизи.